

„Barndómsminni“:

So vakrar moyggjar og knappar menn,
sum kunna teirra gerning gera,
væl finna kannst tú í Føroyum enn,
tí her er gaman at vera.
Um vetrarkvöld um grúgvu samlast oll
at siga søgur bæði um menn og trol:
stuttligt er har,
tað tykist mær,
ið hvat so aðrir teir halda.

At reka seyð, tað so stuttligt er,
at kasta nót og halda snori;
hvor lítil drongur so glaður fer
at stinga flidur í fjøru;
og tá ið pillur fer at fiska síl,
í flíku fær hann sær ein góðan dryl:

níðan í dal
hann fara skal
at fáa agn fyrri flundru.

„Kvæði til Føroyar“:

Mitt vakra heim høgt móti norð
í havinum man finnst;
har lærdi eg tað dyra orð,
sum altíð eg vil minnst;
tað er tað dyra Føroyanavn;
frá vogguni til síðstu havn
:: tað skal mín fylgja vera. ::

„Vesturæt“ og „Fornsøgur“:

Eg minnst úr gomlum søgum,
sum móðir mín segði frá
um Føroyar í gomlum døgum,
hvuðu Føroyingar vóru tá:
roysni og brøgd at gera
teimum á hjarta lá,
høgt mundu teir høvdið bera,
tí friðbønder vóru teir tá.

Teir ungu, sum komu saman
í Keyptmannahavn í 70-unum
og yrktu, logdu grundlagið
undir nýggja føroyska mentun-
arliv, við ein fassandi streym,
sum í verðeldar dýpið man
renna.

Hitt tíðarskeiðið var 90-ini, tá
Rasmus var í bestu arbeids-
árum.
Grundljóðið — hin reyði trád-
urin — gjøgnum hansara yrk-
ing, arbeiði og lív var kærleikin
til Føroyar og heimioð.

Fjallprúða heim!
treystligt tú stígur ár havi,
treystligt við sól og við glaðu;
harðlenda heim.

Fáménta fólk!
fylkist tú óksl móti okslum,
tá gerst ter stálkynt í jøkslum,
sameinda fólk.

Heimið elskaði hann, har
móðir har hann á mjúkum
armi, har hann lærdi grulva,
stella út, hvar titlingar og snipur
láta, og smálombini spæla mill-
um blómur.

Hann helt fast við gamlar
góðar føroyskar siðir: »Eg min-
nist úr gomlum søgum, sum
móðir mín segði frá, um Fø-
royar í gomlum døgum«.

Rasmus Effersøe var millum
teir menn, ið annan jóladag
1888 komu saman í tinghú-
sinum at samráðast um at verja
Føroya mál og Føroya siðir.
»Føringafelag kom í lag við tí
endamáli at fáa Føroyamálið til
æru og at fáa Føroyingar at
halda saman og ganga fram í
øllum lutum, at teir mugu verða
sjálvbjargnir. Rasmus varð
valdur til formann og blaðstýr-
ara av blað felagsins „Føringa-
tíðindi“, fyrsta blað skrivað á
føroyskum máli. — Tað kom
út frá 1890—1901. — Lættliga
og vakurt skrivaði hann fø-
royskt mál í yrking og prosa. —
Móðurmálið, Føroyamálið stóð
honum næst. —

Gjøgnum hansara yrking kera
vit eisini at kenna hansara góða
hjaratalag og samkenslu við teim-
um smáu og teimum, ið lógu

undir. — Tá eingilsmenninir
herjaðu á Boarnar, yrkti hann:
»Til at verja silt land . . .«
Yrkingin »Fyrsta vika av
sumri 1898« her eisini hóð um
hansara góða hjartalag. Hansara
kærleiki til náttúruna og djórini
kemur eisini til orða í hansara
yrking og skrift. Hann arbeiðdi
fyrri at vekja okkara ans fyrri
djóralivinum, hansara orðatak í
»Føringatíðindi« var kent: »Latíð
smáfuglar og heiðafuglar hava
frið.«

Tó at hann ofta hevði nógv
mótstöðu, var Rasmus glaður
og vónrikur. Hann hevði álit og
trúgv á framtíðina. »Elt ikki
altíð, sum fyrri er slóðað«. —
»Stórt er við strúkandi byri á
dýrdar-sjógvi at fara; stórti at
stríðast í fró við andstrem og
stormin hin harðar«.

Í 1890 týddi hann Hostrups
sjónleik »En Nat mellem Fjæl-
dene« til »Hjá dalabøndrum«,
scinni skrivaði hann »Magnus«,
»Best man vera sum er« og
»Gunnar Havreki«. Eisini týddi
hann Holbergs »Kilderejsen« til
»Ein kelduferð«. — Nógvar
góðar yrkingar eru í hansara
sjónleikum. — Hann legði
grundarlagið undir føroyskan
sjónleik, og eru sjónleikir hans-
ara ofta spældir og hava teir
stuttleikað fólk væl og haft sín
stóra týdning.

Ljós var hansara lívssjón,
men hann hevði eisini tonkt
um lívins álvarsomu gátur.
Tveir sálmar hefur hann yrkt.
»Elt heim, eitt blivandi heim
ei her, ei her á jørd og kann
finna, tí verðin við øllum í
verðini er sum blóman um
heystið skal svinna.

Eg líkni mitt lív við ein
skugga, ein drey, við regnið
igjár, við ein fassandi streym,
sum í verðeldar dýpið man
renna.

Hann yrkti um blómuna, ið
bar blóðini mjólvit kring söl-
gula eyga, baldursbrá, og um
aðrar blómur, ið í litum bera
prís fram fyrri reinastu várluft
og djápláa havið, lílur og
rósur. —

»Heystiðin herjandi kemur,
tá fólnar alt fagnat á folduna.«
— »Men duld millum fólundi
bløð er fraktin, sum skaft er
til leingi at vara.« — »Vermandi
vársól vekjur upp fræið til verð-
andi vøkstur at spira.«

Hetta er gátan — lívgátan.
Gátuna hefur tú gítta.

Vit avdúka henda varða til
minni um hann sum tað góða
serstaka menniskja við tí góða
hjaratalagi, ið villdi og gjørdi
gott, til minni um hin góða
Føroyingin Rasmus Effersøe.
Vit lata tankarnar í hesu stund
fara aftur til hansara í djúpasta
tokk fyrri tann skaldskap, hann
gav okkum, fyrri hansara kær-
leika til Føroyar, heimioð og
føroyskt mál, fyrri tann dýrgrip
hann gav, og sum vil vara um
aldr og ævir so leingi hesir
kleitar standa og føroysk tunga
verður talað.

**Upprit av roðu,
hildin fyrri Rasmus Effersøe,
Ólavskudag 1933, aftaná at
minnisvarði hansara var av-
dúkaður. Av Simun av Skarði.**

Háttvirda fundarfólk!
Eg vil í dag byrja við at tala
eitt fundur um meg sjálvan. Eg
er foddur og havi livað míni
barnaár og ungmannarár í eini
lítlari bygd, har lítið hendir. Til
hesa lítlu bygd kom eitt lítið
blað, »Føringatíðindi«, og varð
hetta blað avgerandi fyrri mína

lívsléið. Tað loysti upp fyrri tí,
sum bundið hevði litið í sál
míni, og slíkan ávirkning hevði
tað á mong her heima. Tað
kom sum ein sólarglotti av dap-
rum himli, har skýggini vóru
ríkin telt saman. —
Tað var Rasmus Effersøe, ið
var stýrari av hesum blað, og
hann var tað, ið mest »átti lívið
í tí«. — Men eisini aðrir stóðu
honum hjá, mangir vóru teir, ið
tá stóðu sum góðir limir av »Fø-
ringafelagi«, nýggja felagið, ið stov-
nað var annan jóladag 1888.

Í árinum 1893 um heystið kom
eg til Havnar at ganga í lærara-
skúla, og eitt var sum eg og
felagir mínir funnst at, og tað
var at ikki var føroyskt mál laru-
grein í hesum skúla. — Vit komu
saman í ráð um, hvat her var
at gera, tí okkum tyktist tað
bæði skilaleyst, at føroyskt mál
skuldi vera útiðst her, og neyð-
tulvuligt at fáa kunnleika í
føroyskum. —

Vit vendu okkum tá til Ras-
mus Effersøe, tað var einasti
vegur at ganga, og hann kendu
í hvussu er nokur av okkum.
Rasmus var blíður, tað var hann
altíð, tá nakar vendi sær til
hansara um ráð. »Tað er vak-
urt at siggja,« segði hann, »at
tí koma til mín um hetta, men
leikin er ógongd. Har eru so
nógvar fag í lærarskúlanum, at
ikki er pláss til føroyskt!« —
Og nógv ár gingu afturum, áður
rámd bleiv fyrri móðurmálinum.

Rasmus bóði í gomlu fúta-
húsum úti á Reyni, og har vóru
dýrnar altíð opnar fyrri teimum,
sum vildu finna hann, og
mangur minnst aftur á lot-
urnar, tá til lærda føroyskt mál
har úti hjá honum. Millum Fø-
royingar, har høvdi gingið at
kera, var eisini ein blendingur.
Hann sigur sjálvar í bók, hann
hefur útgivið, hvussu lætt tað
var fyrri honum at fáa rætt skil
á málkeruni.

Rasmus kelt hús síni vera opin
til samkomu fyrri ley ungu —
mangan ley eldru við — til
skemtan og dans. Hann var
altíð glaður, tá hann var millum
tey ungu, káttur og skemtinga-
samur, og har gekk alt síðuliga
tí. Har kom ongantíð rúsdrekka
um vegir, tí fráhaldsmaður var
hann, og arbeiði hansara fyrri
hesi sak var eins og alt starv
hansara til frama fyrri Føroy-
ingar; fyrri teir, fyrri land og fyrri
føroyamál var alt arbeiði hans-
ara frá fyrsta degi ætlað.

Hann visti, at tað umræður at
bróta niður alt óskil; men so
visti hann eisini, at ger ein tað,
ná hann samstundis vera maður
fyrri at byggja upp aftur. Hann
kendi orðini: »Takk ongantíð
nakað ringt frá einum men-
niskja, fyrr enn tú hevur nakað
betri at geva tí í staðin fyrri«
(Kr. Kold).

Nevndir eru í dag sjónleikir
Rasmussar. Ja, hann legði
grundarlagið undir føroyskan
sjónleik, og var hetta yrki hans
— eins og yrkingarnar og blaðið
»Føringatíðindi« — eitt lítið
í starvi hansara fyrri føroyamáls-
ins retti og framgongd. — Hesir
sjónleikir eru ofta spældir, og
umsetingin »Hjá dalabøndrum«
er ein leikur, sum fólk neyvan
nakrantíð verða leidd av at
siggja. »Best man vera sum er«,
føroyskt lívshilsketi, rennur mæ-
r í huga í dag, tess søga er verd
at venda hugan aftur á. Leik-
urin varð til so við og kví, og
vit, sum komu út í gomlu fúta-
hús, vórðu sett til at skriva
leikin niður, so hvørt sum hann
varð til — á smíðum lepum! Og
tey, sum skuldu verða við í
leikinum, língu samstundis
skrivað teirra »rollur«.

Serliga í yrkingum sínum, eis-

ini í teimum sum finnst í sjón-
leikum, leggur Rasmus Effersøe
døyn á at fremja mentan
okkara, og teir sjón lindi hans-
ara. Hann sær hvussu vörðið
er hjá okkum, at tað reður um
at standa saman: »Fylkist tú
óksl móti okslum, tá gerst ter
stálkynt í jøkslum«. Ongastaðni
kemur alt hetta so stórbærsliga
fram sum í yrkingini »Fjall-
prúða heim«, hadani hesar
reglur eru tiknar. Standa við
saman, bjarga vit okkum, sam-
lindið er tað einasta, sum kann
gera tað at bjarga okkum.

Í yrkingini »Fast stóð í fon-
num . . .« talar hann um tol og
ótol, sjálvar var hann tolin
maður, ið ikki leyp framav,
ikki elli slóðarin, um hann
kundi sjá seg at vera bæði
fúsar og treystur: »Elt ikki alt-
íð sum fyrri er slóðað . . . tann
sum vil framá, hann gloymi tí
ei sjálvar sær slóðir at bróta«.

Ein maður sum Rasmus Ef-
fersøe, sum livdi silt eina lív,
fyrri seg sjálvan, tyktist mangan
fjöldin undarlígur, og av mong-
um varð hann nevndur serl-
ingur. Galið er at siga, at ikki
nakað var í hesum, honum
sjálvum til stóran skaða; men
ein maður, ið ikki er sum
fjöldin, fær ofta hetta navn og
tað við órettu. —

Hansara innasta sálarliv og
religiøsa kensla kemur fram í
nokrum av yrkingunum, men
ongastaðni sum í tí lítlu yrk-
ingini, ið varð funnin eftir deyða
hansara, sangurin

Lýs, lívins ljós.

Lýs, lívins ljós, ígjøgnum dimman dal.
Lýs mæi á leið.
Í nátt og niðu heim og strevast skal.
Lýs mæi á leið!
Í vanda troysta valla tú her
at takka til, hvort fet hann nærkast tier.

Eg vóni: Almáks signing er mæi hjá
á náttar tíð
um heiðar, skordar, fen og stríða á,
til morgunblið
sum englar vina andlit heilsa mæi,
ið fóru undan inn í fæðis garð.

Býráð okkara.

Á seinasta býráðsfundi vóru
nógv smámál til viðgerar, sum
vant er. Av stórmálum var bara
eitt, ellisrentulógin, og her varð
viðtikið at senda soljóðandi um-
sókn til lógtingið:

Til
Færøernes Lagting.

Man tillader sig under Hen-
visning til vedlagte Oversigt at
henvende sig til det erede Lag-
ting i Anledning af den pr. 1.
Juli d. A. i Kraft traadte Lov
angaaende Aldersrente paa Færø-
erne. I Oversigten har man
opstillet samtlige Alderdomsun-
derstøttede i Thorshavn med
Alder, Angivelse af ægteskabelig
Stilling, samt oppebarne Alder-
domsunderstøttelse. Den fol-
gende Rubrik angiver hvor me-
get den for vedkommende til-
svarende ordinære Aldersrente
vil beløbe sig til, idet man
skønsmæssigt har taget Hensyn
til Indtægterne. Endelig viser de
sidste Rubrikker Forskellen
mellem Alderdomsunderstøttelse
og Aldersrente.

Som det vil ses af Opnumme-
ringen, beløber den samlede
Alderdomsunderstøttelse sig til
22855 Kr., medens Aldersrenten
efter de gældende Satser kun
vilde blive 17210 Kr., herudover
kan der dog aarlig ydes 1/8
ekstra, d. v. s. 2151.25, ialt vil
Aldersrentebeløbene løbe op til
19361.25 Kr.

Det fremgaar tydeligt af Over-
sigten, at Aldersrentesatserne er
for lave, nye tilkommende Al-
dersrenteydere vil altsaa faa et
betydelig mindre Beløb til Raa-
dighed end de nuværende Al-
derdomsunderstøttede. Det synes
ogsaa forkert, at Aldersrentesat-
serne er ens for Bygderne og
Thorshavn, da Leveomkostnin-
gerne er meget højere sidst-
nævnte Sted. Man skal derfor
anmode Lagtinget om at be-
virke, at Løven bliver ændret
for Thorshavns Vedkommende
og skal fremkomme med For-
slag om at de i Løven fastsatte
Satser bliver ændret saaledes:

Lov § 5.

Nuvær. Ændr.-
Satser: forslag:

Til Ægtepar, hvoraf
begge er fyldt 60 Aar 200 200
Beløbene forhøjes
ved Opsættelse med
Begeringsindgivelse
til den ældste Ægte-
fælles fyldte

65 Aar til 300 400
70 Aar til 400 600

Til enlige Personer
samt Ægtepar, hvor-
af kun den ene er
fyldt 60 Aar 100 100
Forhøjes ved Opsæt-
telse til det fyldte

65 Aar til 150 200
70 Aar til 200 300

Tillige skal man tillade sig at
forespørg, hvorledes det i Lo-
vens § 6, 2. Stykke nævnte Til-
læg (1/8) af den samlede Alders-
rente) skal beregnes. Beregnes
det som 1/8 af Summen af de
til det nuværende Alderdoms-
understøttelse svarende Alders-
rentebeløb + nye fremkomne
Aldersrentebeløb, vil dette Til-
læg allerede være overskredet
paa Grund af den store Diffe-
rence mellem Alderdomsunder-
støttelserne og de tilsvarende
Aldersrentesatser. Man er derfor
tilhøjeligt til at mene, at man
har Lov at beregne dette Tillæg
som en 1/8 af Summen af de
efter d. 1. Juli 1933 fremkomne
nye Aldersrente-Beløb, saaledes
at der ydes ordinær Refusion
for den samlede Sum for de
ældre Aldersrentebeløb (Alder-
domsunderstøttelserne).

P. B. V.
Fmd.

Um hetta mál varð ikki so
lítið kjak, har Brechmann, sum
vant, sýndi sína góðu socialu
hugsan, í tí at hann gjørdi seg
til talsmann fyrri tey, sum
treingja til eina hjálpanði hond.
Sjálvsagt er manna hugsan
ikki eins, og ikki er ventandi
at finna somu hugsan hjá yms-
um av limunum og hjá honum,
sum vit víta ikki hefur gloymt,
hvussu trupult tað er, har lítið
er at liva av. Hvussu skulu
menn, sum ongantíð hava
saknað nakað, hava fólging við
teim, sum ongantíð kanska hava
kent annað enn tað at sakna!
Ein skuldi trúð, at tað var hann,
ið var socialdemokrat!

Grótvirkni, sum nú tykist at
fara at koma í ljósmála, hevði
umsókn inni um hásgund á
Skansatróðni. Uttan nevnið
kjak varð teimum jattað at
byggja, har teir sjálvir ynskja.
Til havnarbeiðjant varð bý-
ráðslimur Sofus Dahl Christi-
ansen settur.

Annars var einki av týðningi.

